

The development of reading literacy in preschool preparation groups

Abbos KHAKIMOV¹

Namangan State Pedagogical Institute

ARTICLE INFO

Article history:

Received September 2022

Received in revised form
25 October 2022

Accepted 20 November 2022

Available online

25 December 2022

Keywords:

variation,
dispersion,
constructive,
discourse,
communication,
competence,
development,
self-concept,
integration,
state requirements,
prevention.

ABSTRACT

One of the main directions of the state requirements for the development of children of preschool age is to develop speech, reading and literacy. This article provides recommendations on the development of speech, communication, and writing skills of children of the preparatory groups.

2181-1415/© 2022 in Science LLC.

DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-1415-vol3-iss11/S-pp303-310>

This is an open-access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

Maktabgacha ta'lim tayyorlov guruhida o'qish savodxonligini rivojlantirish

ANNOTATISYA

Kalit so'zlar:

variatsiya,
dispersiya,
konstruktiv,
nutq,
muloqot,
kompetentsiya,
rivojlanish,
men-konseptsiyasi,
integratsiya,
davlat talablari,
profilaktika.

Maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan davlat talablarining asosiy yo'nalishlaridan biri nutq, o'qish va savodga tayyorlash hisoblandi. Mazkur maqolada tayyorlov guruh bolalarining nutq, muloqot, yozish malakalarini rivojlantirishga doir tavsiyalar berilgan.

¹ Lecturer, Namangan State Pedagogical Institute. E-mail: abboshonkhakimov730@gmail.com.

Развитие читательной грамотности в группах дошкольной подготовки

АННОТАЦИЯ

Ключевые слова:

вариативность,
дисперсия,
конструктив,
дискурс,
коммуникация,
компетентность,
развитие,
Я-концепция,
интеграция,
требования состояния,
профилактика.

Одним из основных направлений государственных требований к развитию детей дошкольного возраста является развитие речи, чтения и грамотности. В данной статье даны рекомендации по развитию речи, коммуникативных и письменных навыков детей подготовительных групп.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev "Zamonaviy maktabgacha ta'lim sog'lom va barkamol avlodni voyaga yetkazishda muhim o'rin tutadi" deya ta'kidlaydi. Shu asosida 2017-yil 30-sentabrdagi PQ-3305-son [1] "O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi faoliyatini tashkil etish to'g'risida"gi qarori [1] hamda 2016-yil 29-dekabrdagi PQ-2707-son "2017-2021-yillarda maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qaroriga [2] muvofiq Vazirlar Mahkamasining 2017-yil 21-noyabrdagi 929-son "O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi to'g'risidagi nizomi [3] Maktabgacha ta'limga bolalarni sifatli tayyorlash, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida moddiy texnika bazasini mustahkamlash, maktabgacha ta'lim tashkilotlarining davlat va nodavlat tarmog'ini kengaytirish va shu orqali maktabgacha ta'limga bola qamrovini oshirish va sohaga ilg'or xorij tajribalarini tatbiq qilish imkonini berdi.

Maktabga qabul qilish bolaning hayotida yangi yosh davri – boshlang'ich maktab yoshi boshlanishini anglatadi, uning etakchi faoliyati ta'lim olishdir. Olimlar, o'qituvchilar va ota-onalar maktab ta'limi nafaqat samarali, balki ularga g'amxo'rlik qilayotgan bolalar uchun ham, kattalar uchun ham foydali, yoqimli, kerakli bo'lishi uchun barcha sa'y-harakatlarini qiladilar.

- qat'iy tartibga solingan maktab tipidagi o'qitishdan voz kechish;
- turli xil shakllarda bolalarning jismoniy faolligini ta'minlash;
- ta'limni tashkil qilishning turli shakllaridan, shu jumladan bolalarning turli xil maxsus faoliyatidan foydalanish;
- faoliyatning bolalarning kundalik hayoti, ularning mustaqil faoliyati (o'yin, badiiy, konstruktiv va boshqalar) bilan o'zaro bog'liqligini ta'minlash;
- ta'sirlikdan foydalanish va o'quv mazmunini loyihalashtirish;
- bolalar faoliyati mazmunini funksional ravishda simulyatsiya qiladigan va uni boshlaydigan rivojlanayotgan mavzu muhitini yaratish;
- bolalarning fikrlash, tasavvur va qidiruv faoliyatini faollashtiradigan usullardan keng foydalanish. Muammoli elementlarni, turli xil yechimlarga ega bo'lgan ochiq turdagi muammolarni o'rgatish bilan tanishtirish;
- o'yin texnikasi, o'yinchoqlardan keng foydalanish;
- bolalar uchun hissiy jihatdan muhim vaziyatlarni yaratish;
- bolaning tengdoshlariga e'tiborini qaratish, u bilan muloqot qilish va undan o'rganish imkoniyatini berish (va nafaqat kattalardan);

– kattalar va bolalar oʻrtasidagi oʻzaro muloqotning dialogli shaklini ajratib koʻrsatish, bu bolalarning faolligi, tashabbuskorligi, kattalarga hurmat va ishonchini rivojlantirishni taʼminlaydigan taʼlim jarayonida yetakchi sifatida;

– har bir bolaga qulaylik va muvaffaqiyat hissini beradigan bolalar jamoasini shakllantirish. Bunday ish bolalarga 6-7 yoshdagi inqirozni ogʻriqsiz ravishda yengishga, oʻyindan yangi yetakchi faoliyatga – taʼlimga oʻtishga yordam berish uchun moʻljallangan. Hozirgi kunda kimdir tez-tez savolni eshitadi: bolani maktabga kim tayyorlashi kerak, boshlangʻich sinflarda muvaffaqiyatli oʻqish uchun kim javobgar – ota-onalar, bolalar bogʻchasi oʻqituvchilari va oʻqituvchilari, maktab? Hamma ota-onalar ham farzandi bilan oʻqish uchun boʻsh vaqtga ega emaslar. Baʼzilar buni qanday qilib toʻgʻri qilishni bilishmaydi. Bunday hollarda bolani tayyorlashni mutaxassislariga topshirish yaxshiroqdir. Bir nechta variant mavjud:

- bolani maktabdagi tayyorgarlik guruhiga yozish;
- xususiy oʻqituvchining xizmatidan foydalanish;
- bolani bolalar bogʻchasiga yozib qoʻyish;
- bolalarni rivojlantirish markazlarini izlash.

Shunday qilib, bolalarni maktabga tayyorlashning maqsadi taʼlim faoliyatining har qanday oʻziga xos elementlarini oʻzlashtirish emas, balki maktabda oʻqish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratishdir.

Treningga tayyorgarlikning asosiy tamoyillari:

1. Rivojlanish, oʻqitish va taʼlimning birligi;
2. Bolalarning yoshi va individual xususiyatlarini hisobga olish;
3. Integratsiyalashgan yondashuv;
4. Tizimli va izchil;
5. Variatsiya va dispersiya;
6. Ong va ijodiy faoliyat;
7. Koʻrinish;
8. Mavjudligi va yetarliligi.

Oʻyin va samarali faoliyat bolaning yetakchi faoliyati sifatida qaraladi.

Treningga tayyorgarlik koʻrishning asosiy vazifalari:

- sogʻliqni saqlash va mustahkamlash;
- aqliy funksiyalar va shaxs xususiyatlarini rivojlantirish;
- oʻqishga tayyorgarlik va maktabda oʻqitish oʻrtasidagi uzviylikni taʼminlash.

Integratsiya quyidagi printsiplarga asoslanadi:

– sanʼatning barcha turlarini va turli xil badiiy-ijodiy faoliyat turlarini (oʻyin, musiqa, badiiy nutq, teatr) birlashtirish, turli xil sanʼat turlarining ekspresivligi vositasida tasvirlangan obrazni tarbiyalash va tushunish uchun va qobiliyatlarni rivojlantirish uchun goʻzallikni anglash, ijodiy fikrlash;

– bolaning oʻziga xos vizual-majoziy xususiyatini hisobga olgan holda atrofdagi dunyo bilan munosabati;

– bolalar hayoti va uning atrof-muhitiga sanʼat va bolalar ijodiyoti asarlarini keng kiritish;

– har xil ortiqcha yuklarni yoʻq qilish maqsadida faoliyatni tez-tez va sezilmas oʻzgarishi asosida amalga oshadi.

E.E. Kravtsova [5. 96-b.] quyidagilarni taʼkidlaydi: “Bolalarni maktabga tayyorlash – bu bola hayotining barcha sohalarini qamrab oladigan murakkab, koʻp qirrali vazifadir”. Maktabga psixologik tayyorgarlik bu vazifaning faqat bitta jihati, haqiqat nihoyatda muhim

va ahamiyatlidir. Biroq bitta jihat doirasida turli xil yondashuvlar mavjud va ularni ajratish mumkin. Ushbu sohadagi tadqiqotlarning barcha xilma-xilligini hisobga olgan holda, u ushbu muammoga bir nechta asosiy yondashuvlarni aniqladi va belgilab berdi.

Maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalar nutqini rivojlantirish ishlari tegishli dastur asosida amalga oshiriladi, mazkur dasturda atrof-olam haqidagi bilimlar doirasi, tegishli lug'at hajmi hamda bolalarning har bir yosh bosqichida o'zlashtirishlari lozim bo'lgan nutqiy mahorat va ko'nikmalari belgilab qo'yilgan bo'lib, u muayyan shaxs sifatlarini tarbiyalashni ko'zda tutadi (masalan, dialogik nutqni rivojlantirishda dastur kirishimlilik, xushmuomalalik, bosiqlik kabi sifatlarini tarbiyalash zarurligini ta'kidlaydi). Nutqni rivojlantirish dasturi ham, umuman olganda, xuddi "Maktabgacha ta'lim muassasalarida tarbiyalash va ta'lim berish dasturi" kabi ilmiy asoslarga qurilgan. U butun mazmuni bilan maktabgacha ta'lim nazariyasini amalga oshirishga, ya'ni bola shaxsini har tomonlama rivojlantirishga yo'naltirilgan. Dastur asosini psixologiya va turdosh fanlarning bolaning og'zaki nutqni egallab olganligi va uning bilish faoliyatining o'ziga xosligi haqidagi ma'lumotlar tashkil etadi, bu esa turli yosh bosqichlarida bolalarga nisbatan talabning hajmi va izchilligini belgilaydi. Shuningdek, dastur bolaning rivojlanishida faoliyatning yetakchi ahamiyatga ega ekanligi haqidagi muhim pedagogik qoidani hisobga olgan holda tuzilgan, shuning uchun nutqni rivojlantirish dasturi turli faoliyat turlari (o'yinlar, mashg'ulotlar, mehnat va boshq.) bilan taqqoslangan.

Dasturni o'rganishni nutqni rivojlantirishning asosiy vazifalarini eslatib o'tish bilan boshlash mumkin [3]. So'ngra bitta guruh misolida ushbu asosiy vazifalarning mazmuni qandayligini va u dasturning qaysi bo'limlarida uchrashini ko'rsatish zarur. Yuqorida qayd etilgan jamoaviy muhokama singari tarbiyachiga boshqa yosh guruhlari dasturlarining matnlarini o'rganib chiqish taklif etiladi [4, 6–7 b.]. Navbatdagi mashg'ulotda dasturiy materialni alohida vazifalar bo'yicha qiyosiy tahlil qilish o'tkaziladi, materialni yosh guruhlari izchil ravishda murakkablashtirib borish qayd etiladi. Maktabgacha tarbiya sohasi xodimiga dasturni yakka tartibda va ayni paytda jamoa bo'lib o'rganishga to'g'ri keladi. Maktabgacha ta'lim muassasasi mudirasi yoki katta tarbiyachi har yili sentabr oyida tarbiyachilarning o'z yosh guruhlari uchun dasturning tegishli talablarini ajratib olishlari, ularni o'zlarining yosh guruhlari mo'ljallangan dasturiy talablar bilan ko'rgazmali taqqoslash, ularni aralash guruhlarda dasturi bilan ko'rgazmali taqqoslash uchun nutqni rivojlantirish dasturini tarbiyachilar ishtirokida jamoaviy muhokama qilishni o'tkazishlari lozim.

Maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan davlat talablarining asosiy yo'nalishlaridan biri nutq, o'qish va savodga tayyorgarlikdan iboratdir. "Nutq, muloqot, o'qish va yozish malakalari" sohasi kompetensiyalari "Nutq, muloqot, o'qish va yozish malakalari" sohasidagi ta'lim va tarbiya jarayoni yakunida 6-7 yoshli bola [3, 18-19 b]:

- ona tilini eshitadi va tushunadi;
- ona tilida to'g'ri talaffuz, mos grammatik shakllar va turli gap tuzilmalaridan foydalanadi;
- chet tilini o'rganishga qiziqish bildiradi;
- chet tili bo'yicha dastlabki bilimlarini namoyish etadi;
- badiiy adabiyotga qiziqish bildiradi;
- so'zning lug'aviy ma'nosi, bo'g'inli va fonetik tuzilishi to'g'risida tasavvurgatishunchaga ega bo'ladi;
- gapning turli ma'no shakllarini mustaqil ravishda tuzadi va so'zlab bera oladi;
- ona tilida yozishning dastlabki malakalari va vositalaridan foydalanishni biladi.

Bu umumiy vazifa – “Nutq, o‘qish va savodga tayyorgarlik” quyidagi maxsus vazifalardan iborat: [3, 71–75 b.]

- nutqning tovush madaniyatini tarbiyalash,
- lug‘atini boyitish,
- mustahkamlash va faollashtirish,
- nutqning grammatik to‘g‘riligini takomillashtirish,
- og‘zaki nutqni shakllantirish,
- ravon nutqni rivojlantirish,
- savodga tayyorlash.

Maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo‘yiladigan Davlat talablarining tayyorlov guruhdagi nutq, o‘qish va savodga tayyorgarlik yo‘nalishining asosiy vazifalari: bolaning til to‘g‘risidagi tasavvur va bilimlarga ega (antonim va sinonimlarni topa oladi), o‘qish va yozish malakalarini shakllantirishdan iborat. Bola o‘z ona tilining fonetik, grammatik tuzilishini, so‘zlardagi birinchi tovushlarni biladi, bo‘g‘inlab o‘qiydi, alifboni o‘rgangan, deb belgilangan. Bu vazifalarni bajarish uchun tayyorlov guruhida yil davomida jami 72 ta mashg‘ulot o‘tkaziladi [3, 57–60 b.]. Shulardan 36 tasi bolalarning og‘zaki nutqini o‘stirish bo‘yicha, 36tasi savodga tayyorlash bo‘yicha bo‘ladi. Mashg‘ulotlarning davomiyligi 25–30 daqiqa.

Og‘zaki nutqini o‘stirish bo‘yicha o‘tkaziladigan mashg‘ulotlarda asosan, bolalarning og‘zaki nutqini o‘stirish bilan birga nutqni grammatik tomondan to‘g‘ri shakllantirishga:

- nutqning morfologik va sintaksis tomonlarini shakllantirishni davom ettirish;
- sodda va qo‘shma gaplar tuzish, bunda barcha so‘z turkumlaridan foydalanishga o‘rgatish, bolalarni gapirganda sonni otga, sifatni otga, sifatni fe‘lga to‘g‘ri ishlatish malakalarini takomillashtirish,
- tovush va so‘zlarni to‘g‘ri talaffuz etishga, ravon gapirishga,
- mustaqil hikoya qilishga e‘tibor beriladi. Og‘zaki nutqini o‘stirishda mustaqil hikoya qilishga o‘rgatish katta o‘rin egallaydi: bolalarni o‘z hayotlarida uchragan voqealar, suratlarga qarab, tarbiyachining taklif qilgan mavzusi asosida hikoyalar tuzishga o‘rgatiladi. Tayyorlov guruh bolalarining hikoyalari mazmunan bog‘langan, ma‘lum izchillikda, grammatik tomondan to‘g‘ri tuzilgan bo‘lishi kerak.

Xalqning boy intellektual merosi va umumbashariy qadriyatlar negizida, zamonaviy madaniyat, iqtisodiyot, fan-texnika va texnologiyalarning yutuqlari asosida kadrlar tayyorlashning mukammal tizimini shakllantirish O‘zbekiston taraqqiyotining muhim shartidir. Maktabgacha ta‘lim bolaning sog‘lom, har tomonlama kamol topib shakllanishini ta‘minlaydi, unda o‘qishga intilish hissini uyg‘otadi, uni muntazam ta‘lim olishga tayyorlaydi. Maktabgacha ta‘lim maqsadi va vazifalarini ro‘yobga chiqarishda mahallalar, jamoat va xayriya tashkilotlari, xalqaro fondlar faol ishtirok etadi.

Maktabgacha ta‘limni rivojlantirish uchun quyidagilarni amalga oshirish lozim bo‘ladi:

- malakali tarbiyachi va pedagog kadrlarni ustuvor ravishda tayyorlash;
- maktabgacha ta‘limning samarali psixologik-pedagogik uslublarini izlash va joriy etish;
- bolalarni oilada tarbiyalashni tashkiliy, psixologik, pedagogik va uslubiy jihatdan ta‘minlash;
- zamonaviy o‘quv-uslubiy qo‘llanmalar, texnik vositalar, o‘yinchoqlar va o‘yinlar yaratish hamda ularni ishlab chiqarish;

– maktabgacha yoshdagi bolalarni xalqning boy madaniy-tarixiy merosi va umumbashariy qadriyatlar asosida ma'naviy-axloqiy jihatdan tarbiyalash uchun shart-sharoitlar yaratish;

– maktabgacha ta'lim muassasalarining har xil turlari uchun turli variantlardagi dasturlarni tanlab olish, maktabgacha tarbiyaning barcha masalalari bo'yicha malakali konsultatsiya xizmati ko'rsatish imkoniyatini yaratish;

– maktabgacha tarbiya va sog'lomlashtirish muassasalari tarmogini qo'llab-quvvatlash va rivojlantirish mexanizmini ishlab chiqish kabi vazifalarni maqsad qilib qo'yadi.

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasida maktabgacha ta'lim to'g'risidagi Nizomda maktabgacha ta'limga alohida urg'u berilib, maktabgacha ta'lim uzluksiz ta'lim tizimining boshlang'ich turi hisoblanishi hamda O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni, Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi talablari asosida tashkil etiladi, deyilgan. Maktabgacha ta'lim, bola 6-7 yoshga yetguncha oilada hamda davlat va nodavlat (davlatga qarashli bo'lmagan) maktabgacha ta'lim muassasalarida amalga oshiriladi.

Maktabgacha ta'limning asosiy vazifalari quyidagilar deb belgilanadi:

– bolalarni xalqning boy milliy, madaniy tarixiy merosi va umumbashariy qadriyatlar asosida aqliy va ma'naviy-axloqiy jihatdan tarbiyalash;

– bolalarda milliy g'urur, vatanparvarlik hislarini shakllantirish;

– maktabgacha yoshdagi bolalarda bilim olish ehtiyojini, o'qishga intilish mayllarini shakllantirib, ularni muntazam ravishda ta'lim jarayoniga tayyorlash;

– bolalarning tafakkurini rivojlantirish, o'zining fikrini mustaqil va erkin ifodalash malakalarini shakllantirish;

– bolalarning jismoniy va ruhiy sog'lig'ini ta'minlash kabilarni o'z oldiga maqsad qilib belgilaydi.

Maktabgacha ta'lim muassasalarining yasli va maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar guruhlariga bir xil yoshdagi, shuningdek, turli yoshdagi bolalar qabul qilinishi mumkin[4,16-18b].

Guruhlardagi bolalar soni quyidagicha belgilanadi:

2 yoshdan 3 yoshgacha – 15 ta.

3 yoshdan 6-7 yoshgacha – 20 ta.

turli yoshdagi guruhlarda 15 ta.

Maktabgacha ta'lim muassasalari faoliyati hududlarining demografik, ijtimoiy-iqtisodiy va boshqa xususiyatlarini hisobga olgan holda tashkil etiladi, Maktabgacha ta'lim muassasalarini tashkil etish va tugatish Qonunga muvofiq ravishda amalga oshiriladi.

Maktabgacha ta'lim muassasalari yo'nalishlariga ko'ra quyidagi turlarga bo'linadi[4,16-18b]:

– maktabgacha talim tashkiloti, xonadon bolalar bog'chasi (ham mustaqil muassasa sifatida, ham filial sifatida);

– bog'cha maktab muassasasi;

– tarbiyalanuvchilarning bir yoki bir necha ustuvor yo'nalishlarda rivojlantiradigan (til o'rganish, badiiy estetik, sport va boshqa yo'nalishlar bo'yicha) maktabgacha ta'lim muassasasi;

– tarbiyalanuvchilarning jismoniy va ruhiy rivojlanishidagi kamchiliklarni bartaraf etishni ustuvor ravishda amalga oshiruvchi maxsus maktabgacha ta'lim muassasasi;

– sanitariya-gigiena, profilaktika va sog'lomlashtirish tadbirlari hamda muolajalari ustuvor ravishda amalga oshiriladigan sog'lomlashtiruvchi maktabgacha ta'lim muassasasi;

– aralash turdagi maktabgacha ta'lim muassasasi.

Maktabgacha ta'lim muassasasi turlari ota-onalar tomonidan tanlanadi. Maktabgacha ta'lim muassasasiga bolalarni qabul qilish tartibi, ularni bir muassasadan ikkinchisiga ko'chirish, muassasadan chiqarish davlat muassasalarida Maktabgacha ta'lim vazirligi tomonidan belgilangan tartibda, davlatga qarashli bo'lmagan maktabgacha ta'lim muassasalarida esa, muassasaning Ustavi bilan belgilanadi. Aqliy va jismoniy rivojlanishda kamchiliklari mavjud bo'lgan bolalar uchun maxsus maktabgacha ta'lim muassasalari yoki guruhlar tashkil etish ham maktabgacha ta'lim muassasasi to'g'risidagi Nizomda ko'rsatib o'tilgan.

Har bir sohada bo'lganidek, maktabgacha ta'lim tizimida ham maktabgacha ta'lim muassasalariga tegishli ma'lumotga, kasb tayyorgarligiga hamda yuksak axloqiy fazilatlarga ega bo'lgan shaxslar pedagogik faoliyat bilan shug'ullanish huquqiga egadirlar. Ta'limni boshqarish bo'yicha vakolati davlat organlari tomonidan pedagogik kadrlarni tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish, kasb sifatini raqobatbardoshlik darajada saqlab turish ta'minlanadi. Maktabgacha ta'lim muassasalari pedagogik kadrlarning o'quv pedagogik vazifasi maktabgacha ta'lim muassasaturiga davlat talablaridan kelib chiqqan holda Xalq ta'limi vazirligi tomonidan belgilanadi. Ilg'or pedagogik va axborot texnologiyalari, mutaxassislar tomonidan tavsiya etilgan yangi dasturlar, metodik qo'llanmalar, didaktik materiallarni joriy etish uchun shart-sharoitlarni ta'minlaydi. Pedagogik kadrlarning o'zaro munosabatlari hamkorlik, demokratiya, hurmat, shaxsning o'z qadr-qimmatini bilishni e'tirof pedagogikasi asosida quriladi.

O'zbekiston Respublikasining maktabgacha tarbiya konsepsiyasida ham belgilangan bosh maqsad va vazifalar maktabgacha ta'lim muassasalari uchun yozilgan yangi dasturlar mazmunini amalga oshirishga qadar aniqlana boradi. Maktabgacha ta'lim muassasasida bolaning o'sishidagi psixologik va etnopsixologik xususiyatlarga asoslanib, ta'lim-tarbiya tizimida odob estetik, musiqiy-badiiy, jismoniy tarbiyani birinchi o'ringa chiqarish, grammatikani bu qadar majburiy o'rgatmaslik lozim bo'ladi. Shunday yo'l bilan maqsad asosida vazifa va usullar belgilanadi va rivojlantiriladi.

XULOSA

Ma'lumki, maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyalanuvchilari maktabga bo'lgan moslashishni tayyorlashda ularning pedagogik - psixologik fizologik xususiyatlari katta o'rin egallaydi. Shu asosida yuqoridagi nutq, muloqot, o'qish, yozish malakalarini rivojlantirish sohasi hamda rivojlantiruvchi kompetensiyalariga asoslanib, ularning bolalar uchun yondashuvlar, qarashlar va tavsiyalar asosida amalga oshirish zarur, bundan tashqari bolalarning rivojlanishidagi bilishga bo'lgan va nutqi faoliyatni amalda qo'llash xususiyatlarni o'rganishga bo'lgan qiziqishlarini inobatga olgan holatda savollariga to'laqonli tushuncha asosida javob berish lozim. Bundan tashqari tarbiyachi va ota-ona hamkorligini yo'lga qo'yish kerak, tavsiyalar berish lozim, uyda ota-onalar bolalari bilan birgalikda amaliy ishlarni olib borishi kerak. Bu bolalarni o'zlariga bo'lgan ishonch, irodaviylik xislatlarini shakllantiradi, qolaversa, bolalarni bilish, o'rganish, qiziqishlarini yanada oshirib boradi. Shuni inobatga olgan holda, bolalar bilan birgalikda erkin suhbatlarni amalga oshirish lozim. Bola ruhiyatiga ota-onadan boshqa hech kim kuchli ta'sir ko'rsata olmaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 30-sentabrdagi PQ-3305-son "O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi faoliyatini tashkil etish to'g'risida"gi qarori.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016-yil 29-dekabrdagi PQ-2707-son "2017–2021-yillarda maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlarito'g'risida"gi qarori.
3. O'zbekiston Respublikasining ilk va maktabgacha yoshdagi bolalarga qo'yiladigan "Davlat talablari". 2018-yil 3-iyul, ro'yxat raqami 3032.
4. "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligining 2018-yil 7-iyuldagi 4-sonli hay'at yig'ilishi qarori bilan tasdiqlangan va nashr etilgan dasturi.
5. Andryushchenko T.Yu., Shashlova G.M. Etti yoshli bolaning rivojlanish inqirozi: Psixodiagnostik va psixologning tuzatish va rivojlantirish ishlari: O'quv qo'llanma. Talabalar uchun qo'llanma. yuqori. O'rganish. muassasalar. – M.: Ed. "Akademiya" markazi, 2003. – 96s.
6. Gutkina N.I. Maktabga psixologik tayyorgarlik. 4-nashr; qayta ko'rib chiqilgan va qo'shing. – SPb.: Piter, 2004. – 208.bet.
7. R.S. Nemov Psixologiya: darslik. talaba pedagogik universitetlari uchun: 3kn. – 3-nashr. – M.: Humanit. VLADOS nashriyot markazi, 1999. – 3-kitob: Psixodiagnostika. Matematik statistika elementlari bilan ilmiy psixologik tadqiqotlarga kirish. – dan. 632.
8. L.V. Mardaxaev Ijtimoiy pedagogika lug'ati: Oliy o'quv yurtlari talabalari u uchun darslik / Mualliflar. L.V. Mardaxaev. – M.: "Akademiya" nashriyot markazi, 2002-y. Bogiovich L.I. Tanlangan psixologik asarlar / Ed. D.I. Feldshteyn / Moskva. 1995-yil.
9. Maktabga tayyor / Ed. I.V. Dubrovinka / Moskva. 1995-yil.
10. Muxina V.S. Rivojlanish psixologiyasi: rivojlanish fenomenologiyasi, bolalik, o'spirinlik: Talaba universitetlari uchun o'quv qo'llanma. – 3-nashr, Stereotip. – M.: "Akademiya" nashriyot markazi, 1998. – S. 456.
11. Z. Nishanova, G. Alimova. Bolalar psixologiyasi va uni o'qitish metodikasi. O'quv qo'llanma. – T., O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg'armasi nashriyoti, 2006.